

**ПРЕДСТАВНИЦТВО
ЄВРОПЕЙСЬКОГО
СОЮЗУ
В УКРАЇНІ**

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ – ПРОВІДНИЙ СВІТОВИЙ ГРАВЕЦЬ

Європейський Союз сьогодні – це 28 держав Європи, об'єднаних на основі загальнолюдських і демократичних цінностей задля досягнення стабільності, миру та процвітання. Євросоюз є найбільшим на планеті економічним блоком. Актуальним для ЄС залишається досягти такого міжнародного впливу, який би відповідав його економічній потужності. Тобто бути провідним глобальним гравцем. Євросоюз до цього наполегливо рухається.

У цьому сенсі надзвичайно важливе досягнення країнами-членами єдиної позиції з тих чи інших міжнародних питань. Наприклад, у справі боротьби зі змінами клімату Євросоюз промовляє в один голос і виступає справжнім лідером на світовій арені. Загалом, спільна зовнішня політика стає дедалі важливішим аспектом діяльності ЄС. Успішній її реалізації сприяє Європейська служба зовнішньої дії.

Одним із найперших завдань ЄС на міжнародній арені та однією з головних характеристик його як глобального гравця є підтримка, яку він надає менш розвиненим державам. Євросоюз нині – найбільший у світі донор процесу розвитку.

ЄДИНИЙ РИНОК

Єдиний ринок є одним із найбільших досягнень Європейського Союзу та запорукою його економічного лідерства. Він ґрунтується на зобов'язанні та прагненні держав-членів забезпечити вільний рух товарів, послуг, капіталів та людей. Ще 1957 року Договором про створення Європейського Економічного Співтовариства було скасовано внутрішні митні бар'єри та встановлено спільні митні тарифи для товарів з країн, що не є членами ЄЕС. Проте формуванню справді єдиного ринку заважали розбіжності у технічних нормах, стандартах безпеки та охорони здоров'я, різні національні правила щодо права займатися певними професіями, валютний контроль тощо. Держави – члени Співтовариства поступово усували ці бар'єри. Зокрема, було домовлено про взаємне визнання національних правил щодо продажу більшості продуктів, норм регулювання ринку послуг у різних галузях, таких як юриспруденція, медицина, туризм, банківська справа або страхування. Шляхом часткового вирівнювання національних ставок ПДВ в країнах – членах ЄС було поступово зменшено податкові бар'єри. Конкурси на державні контракти стали відкритими для учасників з будь-якої країни ЄС.

Зокрема, сьогодні єдиний ринок охоплює такі важливі сфери:

Транспорт. З метою вдосконалення транспортної системи в Євросоюзі посилюють конкуренцію та захист прав пасажирів, запроваджують жорсткіші правила дорожнього руху, фінансують інноваційні проекти, гармонізують та узагальнюють правила кваліфікації робітників, доступу до ринку, відкриття бізнесу та надання послуг.

Конкуренція. Метою політики у цій сфері є запобігти порушенню принципу вільної конкуренції на єдиному ринку в результаті змов між підприємствами, допомоги з боку держави або нечесної монополізації.

Захист споживачів та охорона здоров'я. ЄС прагне досягти, щоб усі споживачі мали однаковий рівень фінансової захищеності та охорони здоров'я – незалежно від того, в якій із країн Європейського Союзу вони живуть, подорожують або роблять покупки.

ЩО ТАКЕ ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ

Європейський Союз

Представництво Європейського Союзу в Україні: 101, вул. Володимирська, Київ, 01033, Україна
тел. (+38 044) 390-80-10; факс (+38 044) 390-80-15; веб-сайт: <http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/>
e-mail: delegation-ukraine@eeas.europa.eu, delegation-ukraine-press@eeas.europa.eu (відділ преси та інформації)
Facebook: <http://www.facebook.com/EUDelegationUkraine>; Twitter: <http://twitter.com/EUDelegationUA>

ЄВРО

Євро – єдина валюта Європейського Союзу. Її почали використовувати з 1999 року для безготівкових розрахунків, а з 2002-го банкноти і монети євро було запроваджено у готівковий обіг. Єдина валюта несе громадянам значні переваги: зменшення витрат під час подорожей та позбавлення необхідності обміну грошей; можливість безпосередньо порівняти вартість товарів і послуг у різних країнах; стабільність цін. Євро, разом із долларом США, нині основна резервна світова валюта.

Станом на 2015 рік єдину валюту використовують 19 із 28 держав-членів ЄС: Австрія, Бельгія, Греція, Естонія, Ірландія, Іспанія, Італія, Кіпр, Латвія, Литва Люксембург, Мальта, Нідерланди, Німеччина, Португалія, Словаччина, Словенія, Фінляндія, Франція.

Під час фінансової кризи 2008 року належність до єврозони допомагала країнам-учасникам у протистоянні труднощам. Однак згодом під потужним тиском зовнішніх факторів та внутрішніх проблем окремих держав перед Євросоюзом стало питання здійснення кроків, які б забезпечували стабільність єдиної валюти.

З метою допомоги проблемним державам єврозони було створено Європейський механізм фінансової стабільності, який запрацював у жовтні 2012 року. Водночас політика ЄС спрямована на усунення причин нестабільності, посилення дисципліни в сфері управління фінансами країн-членів об'єднання. Зокрема, для цього було створено Банківський союз, який надає важливі контролюючі функції Європейському центробанку.

ШЕНГЕНСЬКА ЗОНА

Разом із єдиним ринком та євро Шенгенську зону вважають одним із найбільших досягнень Євросоюзу. Угоду про її створення було підписано Бельгією, Францією, Німеччиною, Люксембургом та Нідерландами 1985 року в люксембурзькому містечку Шенген. Вона передбачала скасування на спільних кордонах цих країн усіх перевірок людей незалежно від їхнього громадянства, вироблення однакових стандартів контролю на зовнішніх кордонах та запровадження спільної візової політики. Тобто було створено простір без внутрішніх кордонів.

Відтоді Шенгенська зона постійно розширювалася. Це принесло відчутну вигоду звичайним людям, дозволивши їм подорожувати без проходження прикордонних перевірок. Водночас свобода пересування всередині супроводжується посиленням контролю на зовнішніх кордонах – щоб ефективно боротися з організованою злочинністю, тероризмом, нелегальною міграцією та торгівлею людьми і наркотиками. Країни Євросоюзу співпрацюють в сфері правопорядку та правосуддя для того, щоб зробити Європу безпечнішою.

Станом на 2015 рік до Шенгенської зони входять 22 країни ЄС (усі держави-члени крім Болгарії, Кіпру, Ірландії, Румунії, Хорватії та Сполученого Королівства). Також учасниками цього простору без кордонів є чотири держави, що не входять до Євросоюзу – Ісландія, Ліхтенштейн, Норвегія та Швейцарія.

ЄДНІСТЬ У РОЗМАЇТТІ

Держави – члени Європейського Союзу досягли надзвичайно високого рівня економічної та політичної інтеграції. Всередині ЄС практично не існує кордонів для людей та бізнесу, кожен може вільно працювати, жити та навчатися в іншій державі Союзу.

Однак це не означає розмивання культурних відмінностей чи загроз для мовної ідентичності кожної нації. «Єдність у розмаїтті» – таким є гасло Євросоюзу. Численні заходи на рівні ЄС допомагають зберігати особливості країн та регіонів, їхні традиції та культуру. Наприклад, існують програми для підтримки вироснування в певних місцевостях ЄС сільськогосподарських культур, які надають тим регіонам специфіки. Євросоюз також підтримує збереження культурної спадщини своїх держав-членів, важливим напрямком його діяльності є багатомовність.

Водночас ЄС працює над тим, аби привити громадянам держав-членів почуття європейської ідентичності, їхньої належності до великого й безпрецедентного в історії Європи інтеграційного процесу.

ІНСТИТУЦІЇ ЄС

Європейський Союз є унікальним для світової практики об'єднанням держав. Відповідно, система управління таким утворенням має бути так само непересічною й добре продуманою. Інституційний механізм ЄС діє чітко й злагоджено, 2009 року його було вдосконалено набуттям чинності Лісабонським договором. На рівні Євросоюзу ухвалюють законодавчі акти, які згодом стають частиною національних законодавств країн-членів. Це постанови та директиви, які є результатом спільної роботи Ради ЄС (що представляє національні уряди), Європейського Парламенту (який репрезентує населення) і Європейської Комісії (незалежний від урядів країн ЄС орган, який захищає колективні європейські інтереси).

ЄВРОПЕЙСЬКА РАДА

Європейська Рада – найголовніша політична інституція Євросоюзу. До її складу входять глави держав і урядів (президенти або прем'єр-міністри) усіх країн – членів ЄС, а також Президент Європейської Комісії. Європейська Рада має постійного Президента, який координує роботу інституції та забезпечує безперервність її діяльності. Нині цю посаду обіймає колишній прем'єр-міністр Польщі Дональд Туск.

Європейська Рада визначає цілі ЄС і виробляє механізм їх досягнення. Вона вирішує актуальні міжнародні питання в рамках Спільної зовнішньої та безпекової політики, яка є механізмом координації зовнішньополітичних дій держав – членів Євросоюзу.

РАДА ЄС

Рада Євросоюзу є його керівним органом. До її складу входять міністри від кожної держави-члена. Залежно від порядку денного, на засідання Ради збираються міністри закордонних справ, сільського господарства, транспорту тощо.

Основні функції Ради:

- ухвалення законодавства ЄС спільно з Європейським Парламентом;
- координація спільної економічної політики;
- ухвалення міжнародних угод ЄС;
- затвердження бюджету ЄС спільно з Європейським Парламентом;
- розробка та імплементація спільної зовнішньої та безпекової політики ЄС;
- координація співпраці у кримінальних справах між національними судами та силами поліції.

Більше інформації: <http://consilium.europa.eu>

ЄВРОПЕЙСЬКА КОМІСІЯ

Європейська Комісія – це орган виконавчої влади ЄС, колегія якого складається з 28 членів (по одному від кожної країни).

Європейська Комісія виконує такі основні функції:

- ініціює законодавчі пропозиції;
- упроваджує політику ЄС та управляє бюджетом;
- забезпечує дотримання європейського законодавства;
- представляє ЄС на міжнародній арені.

Також до основних функцій Європейської Комісії належать управління програмами зовнішньої допомоги ЄС і сприяння розвитку третіх країн.

Новий склад Комісії призначають щоп'ять років – через шість місяців після виборів до Європейського Парламенту. Президента Європейської Комісії затверджує більшістю голосів Європарламент за поданням глав держав і урядів країн – членів ЄС. Нинішній Президент Єврокомісії – Жан-Клод Юнкер (Люксембург).

Більше інформації: <http://ec.europa.eu>

Жан-Клод Юнкер та Дональд Туск

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ПАРЛАМЕНТ

Європарламент – це законодавчий орган ЄС, який представляє громадян його держав-членів і обирається ними безпосередньо. З набуттям чинності Лісабонським договором Європарламент отримав такі ж законодавчі повноваження, як і Рада ЄС.

Основні функції Європейського Парламенту:

- ухвалення законів ЄС (директив, постанов тощо);
- ухвалення спільно з Радою ЄС щорічного бюджету Європейського Союзу;
- демократичний нагляд за діяльністю всіх інституцій ЄС.

Громадяни держав – членів ЄС обирають своїх представників до Європейського Парламенту кожні п'ять років. Президента Європейського Парламенту його депутати обирають на два з половиною роки. З 1 липня 2014 року цю посаду обіймає Мартін Шульц (Німеччина).

Більше інформації: <http://www.europarl.europa.eu>

ЛІСАБОНСЬКИЙ ДОГОВІР

1 грудня 2009 року набув чинності Лісабонський договір, який зміцнив позиції ЄС на міжнародній арені та модернізував механізми ухвалення ним рішень. Договором запроваджено дві нові високі посади: постійного Президента Європейської Ради (нині – Дональд Туск, Польща) та Високого представника ЄС із закордонних справ і безпекової політики – цю посаду зараз обіймає Федеріка Могеріні (Італія). Вона ж очолює створену Лісабонським договором Європейську службу зовнішньої дії.

Більше інформації: http://europa.eu/lisbon_treaty/index_en.htm

ЄВРОПЕЙСЬКА СЛУЖБА ЗОВНІШНЬОЇ ДІЇ

Європейська служба зовнішньої дії (EEAS) – це дипломатичний корпус ЄС. Нині у різних державах світу працюють 140 представництв Європейського Союзу, які складаються з дипломатів EEAS та службовців Європейської Комісії. Штат EEAS було сформовано з представників Ради ЄС та Єврокомісії, а також дипломатів держав-членів Євросоюзу. На практиці роллю Європейської служби зовнішньої дії є забезпечення ефективного виконання Високим представником ЄС його функцій у провадженні відносин Союзу з третіми країнами. Пріоритетами зовнішньої політики ЄС є безпека, стабільність, демократія та дотримання прав людини.

Більше інформації: <http://eeas.europa.eu>

ІНШІ ІНСТИТУЦІЇ ЄС

Європейський Суд стежить за дотриманням європейського законодавства. <http://curia.europa.eu>

Європейська рахункова палата перевіряє належне використання коштів ЄС. <http://eca.europa.eu>

Європейський економічний і соціальний комітет представляє громадянське суспільство, організації роботодавців і працівників. <http://www.eesc.europa.eu>

Комітет регіонів представляє регіональні та місцеві органи влади. <http://cor.europa.eu>

Європейський центральний банк відповідає за європейську монетарну (валютну) політику. <http://www.ecb.int>

Європейський інвестиційний банк фінансує інвестиційні проекти ЄС та сприяє розвитку малого бізнесу за допомогою Європейського інвестиційного фонду. <http://eib.europa.eu>

Європейський Омбудсмен уповноважений приймати скарги від громадян Європейського Союзу на незадовільну діяльність його установ або органів. <http://ombudsman.europa.eu>

ВІДНОСИНИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ТА УКРАЇНИ

ЄС та Україна є сьогодні близькими партнерами, їхні відносини стосуються широкого кола питань і чутливі до ситуації, в якій перебуває Україна. Стратегічною метою цих відносин є глибоке реформування України, її глибока економічна інтеграція та політична асоціація з ЄС. Разом із тим Євросоюз надає Україні значну фінансову та політичну підтримку для подолання поточних викликів. Відносини Європейського Союзу та України було започатковано 1991 року, відразу після набуття Україною незалежності. 1994 року сторони підписали Угоду про партнерство та співробітництво, яка набула чинності 1998-го. 2007 року було розпочато переговори з укладення нового документу, який згодом назвали Угодою про асоціацію. Вона надає нині всі можливості для подальшого зближення Євросоюзу та України.

Більше інформації: http://eeas.europa.eu/ukraine/index_en.htm
http://www.eeas.europa.eu/delegations/ukraine/index_uk.htm

УГОДА ПРО АСОЦІАЦІЮ

Складні переговори з підготовки Угоди про асоціацію тривали понад п'ять років. Документ було заплановано до підписання на саміті Східного партнерства у Вільнюсі в кінці листопада 2013-го. Після відмови від цього з боку тодішнього українського керівництва в Україні розпочалися масові протести – Євромайдан.

Після зміни влади в Україні сторони повернулися до Угоди про асоціацію. Політичну частину її було підписано в березні 2014 року, економічну – наприкінці червня. Верховна Рада та Європарламент синхронно ратифікували документ 16 вересня, і з 1 листопада 2014 року розпочато її тимчасове застосування. Водночас триває процес ратифікації угоди національними парламентами країн-членів ЄС, по завершенні якої вона набуде чинності в цілому.

Угода про асоціацію є для країни всеосяжним інструментом для проведення докорінних реформ і реалізації своєї стратегічної мети – інтеграції з Європейським Союзом. Вона стосується практично всіх сфер, які потребують реформування: державного управління і боротьби з корупцією, захисту довкілля та посилення прав споживачів, умов для роботи бізнесу, освіти, досліджень та іншого. Успішна реалізація Угоди про асоціацію приведе до значного підвищення рівня життя в Україні і побудови сучасної правової держави.

В угоді немає згадки про можливе членство України в Європейському Союзі. Однак у висновках Ради Євросоюзу від 4 березня 2014 року зазначено, що Угода про асоціацію «не є кінцевою метою співпраці між Україною та ЄС».

ЗОНА ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ

Положення щодо створення глибокої та всеосяжної Зони вільної торгівлі між Україною та ЄС є невід'ємною частиною Угоди про асоціацію. Вони передбачають суттєву лібералізацію торгівлі та гармонізацію українського законодавства із нормами ЄС. Тобто йдеться не просто про скасування мит на кордонах, а й усунення нетарифних бар'єрів, які полегшать доступ українських товарів на єдиний європейський ринок. Глибока та всеосяжна Зона вільної торгівлі повинна створити практично такі ж умови для торгівлі між Україною та ЄС, що мають місце у торгівлі всередині Союзу.

У вигадві будуть не лише товаровиробники, а й українські споживачі. Адже в результаті вільної торгівлі з ЄС зросте конкуренція на внутрішньому українському ринку, а це означатиме менші ціни. У результаті переходу вітчизняної промисловості на європейські норми стануть якіснішими товари й послуги. Покращення бізнес-клімату сприятиме створенню в Україні нових виробничих потужностей та, відповідно, додаткових робочих місць.

За згодою сторін набуття чинності економічними положеннями Угоди про асоціацію, які формують зону вільної торгівлі, перенесено на 1 січня 2016 року. Однак ще з квітня 2014 року Європейський Союз запровадив для українських імпортерів режим автономних преференцій, в рамках якого вони в односторонньому порядку можуть користуватися передбаченими угодою скасуванням або зменшенням мит.

Більше інформації:

http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/documents/virtual_library/association_115x170_uk.pdf

ВІЗОВИЙ ДІАЛОГ

Візові питання є одними із найважливіших у відносинах між ЄС та Україною. Європейський Союз прагне максимального спрощення формальностей, пов'язаних з подорожами громадян України до його держав-членів.

Так, 1 січня 2008 року набула чинності Угода про спрощення процедури видачі віз. Нею спрощено пакет документів, потрібних для отримання віз українськими громадянами, багатьом категоріям візи видають безкоштовно (близькі родичі, студенти, журналісти, пенсіонери, діти тощо). Також багато хто має тепер право на отримання багаторазових віз (бізнесмени, члени офіційних делегацій, журналісти та інші).

У липні 2012 року ЄС та Україна внесли до угоди доповнення, які набули чинності у липні 2013 року. Зокрема, було розширено перелік пільгових категорій українських громадян, на яких вона поширюється. Доповнення також регулюють питання видачі багаторазових та довготермінових віз.

Водночас Євросоюз висловлює готовність до повної лібералізації візового режиму. У листопаді 2010 року Україні було надано План дій з візової лібералізації: чіткий і вичерпний перелік кроків, після здійснення яких скасування віз може стати можливим. У червні 2014 року Рада ЄС констатувала завершення виконання Україною першої частини плану, яка полягає в ухваленні необхідного законодавства. Станом на початок 2015 року Україна перебувала на стадії виконання другої фази, в ході якої слід продемонструвати належне виконання ухвалених законів.

ІНШІ ВАЖЛИВІ НАПРЯМКИ СПІВРОБІТНИЦТВА

- З 1 січня 2010 року в повному обсязі діє **Угода про реадмісію між ЄС та Україною**. Вона містить чіткі зобов'язання та процедури для органів влади обох сторін щодо способів і термінів повернення осіб, які нелегально перебувають на їхніх територіях.
- У грудні 2010 року Україна приєдналася до **Договору про заснування Енергетичного співтовариства ЄС**. Головною його метою є створення інтегрованого енергетичного ринку, посилення безпеки енергопостачання, забезпечення стабільної подачі електроенергії та мінімізація впливу на довкілля процесів, пов'язаних з енергопостачанням.
- У листопаді 2013 року було парафровано текст **Угоди про спільний авіаційний простір**, яка передбачає об'єднання авіатранспортних ринків України та ЄС. Це сприятиме ефективнішому використанню ринку авіаперевезень, підвищенню якості та здешевленню послуг, розвитку транзитного потенціалу України та її інтеграції до європейських авіаційних структур. Станом на початок 2015 року угода очікувала на підписання.

ДОПОМОГА ЄС УКРАЇНІ

Європейський Союз є найбільшим донором України. Обсяг наданої ним з 1991 року технічної та фінансової підтримки перевищив 3,5 млрд. євро. Щорічне фінансування через Європейський інструмент сусідства і партнерства (з 2014 року - через Європейський інструмент сусідства) зросло з 47 млн. євро 2002 року до 242 млн. євро 2014 року.

Допомога Євросоюзу стосується надзвичайно широкого кола сфер: підтримки платіжного балансу, державного управління, розвитку громадянського суспільства, економіки, енергетики, захисту довкілля, регіонального розвитку, освіти тощо. Конкретні програми й проекти та обсяги їх фінансування визначаються спільно з урядом України.

Допомога Євросоюзу Україні є трьох видів:

- Програми бюджетної допомоги ЄС – це гранти, спрямовані на підтримку реформ. Кошти переказують до Державної казначейської служби України після виконання українською стороною узгоджених умов;
- Макрофінансова допомога – це позики (кредити) з низькою відсотковою ставкою;
- Проекти та програми, які Європейський Союз прямо фінансує через Європейський інструмент сусідства та впроваджує в Україні.

У березні 2014 року Європейська Рада схвалила пакет підтримки України загальним обсягом 11 млрд. євро. Він включає макрофінансову та бюджетну підтримку, кредити Європейського банку реконструкції та розвитку та Європейського інвестиційного банку. Зокрема, частиною пакету є Контракт для України на розбудову держави, в рамках якого передбачається надання 355 млн. євро безоплатної допомоги. Загальна сума макрофінансової допомоги в рамках цього пакету становить 1.6 млрд. євро, однак у січні 2015 року Президент Єврокомісії Жан-Клод Юнкер оголосив про виділення додаткових 1,8 млрд. євро. Надання допомоги ЄС залежить від просування України шляхом реформ.

У зв'язку з конфліктом на сході України Євросоюз надає також гуманітарну допомогу. 2014 року понад 11 млн. євро було надано на підтримку найбільше вразливих верств населення у регіонах, де велися бойові дії, тимчасово переміщеним особам. На початку 2015 року Євросоюз оголосив про надання ще 15 млн. євро. ЄС допомагає у постачанні продуктів та питної води, медикаментів та житла, надає фізико-психологічну допомогу.

Більше інформації: http://www.eeas.europa.eu/delegations/ukraine/index_uk.htm

ЄВРОПЕЙСЬКА ПОЛІТИКА СУСІДСТВА

Європейська політика сусідства (ЄПС) має на меті зміцнення добробуту, стабільності та безпеки в державах – членах ЄС та в 16 сусідніх з ним країнах, зокрема й Україні. ЄПС базується на спільних цінностях, таких як повага до людської гідності, свобода, демократія, рівність, верховенство права та дотримання прав людини, включаючи права осіб, що належать до меншин. Від того, наскільки поділяють країни-партнери ті цінності, залежить глибина відносин між ними та ЄС. У Єврокомісії питаннями ЄПС опікується Комісар ЄС з питань Європейської політики сусідства та переговорів з розширення Йоганнес Ганн.

EUROPEAN COMMISSION
External Relations

- держави - члени ЄС
- держави - кандидати і потенційні кандидати на вступ до ЄС
- держави, на які поширюється Європейська політика сусідства

Підтримка Європейської політики сусідства відбувається через Європейський Інструмент сусідства (до 2014 року – Європейський Інструмент сусідства та партнерства), націлений на поширення стандартів ЄС у країнах-сусідах. Починаючи з 2012 року в Європейській політиці сусідства застосовується принцип «більше за більше» – що більше реформ упроваджує та чи інша держава, то більшою є підтримка її з боку ЄС. Конкретні цілі та пріоритети фіксуються в Національній індикативній програмі в рамках ЄІСП, яка спільно узгоджується Євросоюзом та кожною країною-сусідом. Бюджет Європейського інструменту сусідства на 2014–2020 роки становить 15,4 млрд. євро.

Більше інформації: http://ec.europa.eu/enp/welcome_en.htm

СХІДНЕ ПАРТНЕРСТВО

Східне партнерство охоплює стосунки Євросоюзу з Вірменією, Азербайджаном, Білоруссю, Грузією, Молдовою та Україною. Глибока економічна інтеграція з ЄС, спрощення процедур перетину його кордонів, зміцнення енергетичної безпеки та більша фінансова допомога – все це покликано наблизити країни-сусіди до Євросоюзу.

На багатосторонньому рівні Східне партнерство має такі чотири пріоритети:

- 1) демократія, належне управління та сталий розвиток;
- 2) економічна інтеграція та зближення з політиками ЄС у конкретних галузях;
- 3) енергетична безпека;
- 4) контакти між людьми.

Федеріка Могеріні та Йоганнес Ганн

Основним інструментом двостороннього формату є Угода про асоціацію, що укладається з тими державами, які продемонстрували прогрес у розвитку демократії, верховенства права, дотримання прав людини, запровадженні ринкової економіки, а також у стабільному розвитку й належному урядуванні.

На сьогодні такі угоди укладено з Грузією, Молдовою та Україною. Усі три документи перебувають на стадії тимчасового застосування – щодо Грузії та Молдови його розпочали 1 вересня 2014 року, з Україною – 1 листопада 2014 року. Тимчасове застосування стосується таких сфер: торгівля, дотримання прав людини, засадничих свобод і верховенства права; політичний діалог і реформи; правосуддя, свобода та безпека; економічна та фінансова співпраця (у випадку України за згодою сторін положення угоди, що стосуються створення зони вільної торгівлі, набудуть чинності 1 січня 2016 року). Нині триває процес ратифікації угод країнами-членами ЄС.

У площині двосторонніх відносин Східне партнерство передбачає також діалог у напрямку візової лібералізації. Його інструментами є угоди про спрощення процедури видачі віз та плани дій з візової лібералізації, що містять

перелік кроків, здійснення яких потрібне для скасування віз. Так, з травня 2014 року користуються безвізовим режимом громадяни Молдови. Грузія та Україна станом на початок 2015 року перебували на стадії виконання другої фази планів дій з візової лібералізації, яка полягає в належному застосуванні ухваленого під час першої фази законодавства. Усі ці країни, а також Азербайджан та Вірменія, мають з ЄС угоди про спрощення процедури оформлення віз. Тривають переговори щодо укладення такого документу з Білоруссю.

Більше інформації: http://ec.europa.eu/eastern/index_en.htm

СПІВПРАЦЯ ЄС ТА УКРАЇНИ

Відносини Євросоюзу та України не обмежуються політичними контактами на високому рівні чи роботою дипломатів. Вони стосуються всіх сфер життя суспільства та функціонування держави, сягають пересічних громадян в усіх регіонах країни. Тисячі фінансованих Євросоюзом програм і проєктів допомагають підвищити якість життя українців. Євросоюз є найбільшим міжнародним донором України – з часу набуття нею незалежності ЄС надав їй допомоги на понад 3,5 млрд. євро. Ось приклади співпраці Євросоюзу та України у низці ключових сфер.

УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМИ ФІНАНСАМИ. З листопада 2013 і по листопад 2016 року триває проєкт «Підтримка розвитку державних закупівель та державних систем допомоги відповідно до міжнародних стандартів» з бюджетом близько 4 млн. євро. Завданням проєкту є допомога Україні у розвитку міцного і послідовного управління державними фінансами шляхом створення всеосяжної і прозорої нормативно-правової бази для державних закупівель, ефективної інституційної інфраструктури, підзвітності державної влади в цьому та розвитку української системи державної допомоги.

ПРАВОСУДДЯ. Наприкінці 2014 року завершився проєкт «Доступ до правосуддя через правову допомогу та високі стандарти захисту прав людини» з бюджетом 160 тис. євро. Його реалізовували у Києві, Львові, Харківській, Хмельницькій, Одеській, Донецькій та Херсонській областях. Метою проєкту є поширення кращого досвіду з доступу до правосуддя в рамках кримінальної процедури в контексті гарантування прав людини. Зокрема, це стосується швидкого та безперешкодного доступу до адвокатів.

УПРАВЛІННЯ КОРДОНОМ. З 2005 року працює Місія ЄС з надання прикордонної допомоги Молдові та Україні (EUBAM), яка сприяє у покращенні прикордонного менеджменту цих двох країн. Через тренінги для офіцерів прикордонних та митних служб та надання експертної оцінки EUBAM допомагає мирному врегулюванню Придністровського конфлікту. Спільні пункти перетину кордону, поновлення міжнародного руху поїздів та демаркація кордону – це деякі з досягнень місії, у складі якої працюють понад 220 співробітників. Бюджет місії лише на 2011–2013 роки становив 21 млн. євро. Через очевидну ефективність її мандат вже тричі продовжували (в 2007, 2009 та 2011 роках). Нинішній спливає в листопаді 2015 року.

ЯДЕРНА БЕЗПЕКА. Рамки для ядерної співпраці встановлює Інструмент співробітництва у сфері ядерної безпеки ((INSC). Загальний бюджет INSC на 2010–2013 роки становив 524 млн. євро, з яких на проєкти для України припало 275 млн. євро. У червні 2014 року було узгоджено стратегію реалізації другої фази INSC (2014–2020 рр.) і заплановано виділити ще 225 млн. євро на проєкти з ядерної безпеки. Очікується, що значна частина цих коштів також буде надана Україні. Допомога ЄС стосується побудови нового саркофагу над четвертим реактором Чорнобильської АЕС, управління радіоактивними відходами та покращення безпеки роботи атомних електростанцій, радіаційного моніторингу та створення систем раннього попередження.

РЕГІОНАЛЬНИЙ РОЗВИТОК. Регіональна політика Євросоюзу націлена на створення нових робочих місць, посилення конкуренції, економічне зростання, підвищення якості життя та сталий розвиток. Вона має на меті зменшення значних економічних та соціальних розривів між регіонами шляхом підтримки менш благополучних. ЄС намагається допомогти в цьому і Україні. З січня 2013 року триває проєкт «Підтримка політики регіонального розвитку в Україні» з бюджетом 5,3 млн. євро, покликаний підвищити потенціал українських органів державної влади та інших зацікавлених сторін щодо розробки та впровадження ефективної політики регіонального розвитку. Проєкт триватиме до липня 2016 року. Він базується на подібному проєкті, який було реалізовано в Україні у 2008–2011 роках.

МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ. Фінансований Євросоюзом та реалізований Програмою розвитку ООН проєкт «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду» покращує життя українців у понад 2000 громадах в усіх областях. Проєкт спрямований на самоорганізацію сільських громад та підвищення їхньої здатності вирішувати актуальні проблеми своїх населених пунктів, надання людям можливості та вміння самостійно ухвалювати рішення щодо власних потреб та реалізовувати спільні ініціативи з покращення умов життя. Енергоефективність, водопостачання, охорона здоров'я продовжують бути пріоритетами для підтримки в рамках проєкту, а наріжним його каменем є розвиток людських ресурсів. У 2011–2015 роках реалізується друга фаза проєкту з бюджетом 17,1 млн. євро.

ДОВКІЛЛЯ. Проблеми з довкіллям є одними з найважливіших для ЄС у його співробітництві з Україною. Це стосується якості води та управління водними ресурсами, управління твердими побутовими відходами, забруднення повітря та вирішення екологічних проблем колишніх індустріальних територій тощо. Євросоюз надає Україні в цьому бюджетну підтримку та фінансує спрямовані на це проєкти. Наприклад, до кінця 2015 року триватиме проєкт «Побудова природоохоронної демократії в Україні», на який ЄС виділив близько 200 тис. євро. Проєкт спрямовано на покращення політики в сфері довкілля через більше залучення громадськості до планування цієї політики, її імплементації та оцінки отриманих результатів.

ЕНЕРГЕТИКА. Євросоюз фінансує багато ініціатив з покращення енергобезпеки України та зменшення енергоємності її економіки, а також допомагає їй виконувати зобов'язання у рамках членства в Енергетичному співтоваристві. Однією з головних цілей енергетичного співробітництва є приведення українських ринків газу і електрики у відповідність до норм і стандартів ЄС. Наприклад, 40 млн. євро було виділено в рамках Східноєвропейського партнерства з енергоефективності та довкілля для зміцнення енергетичної політики України у напрямку зменшення споживання енергії шляхом підвищення енергоефективності. Фінансує ЄС і конкретні інфраструктурні проєкти – наприклад, 8 млн. євро було надано для модернізації ліній електропередач на півдні країни на лініях Запоріжжя–Каховка, Новоодеське–Арциз, Херсон–Миколаїв та Каховка–Приморське–Хмельницьке. Цей проєкт триватиме до жовтня 2016 року.

ТРАНСПОРТ. Євросоюз надає Україні бюджетну підтримку для досягнення узгоджених цілей в транспортному секторі, включаючи реформу залізничного господарства, законодавче наближення до ЄС, планування інфраструктурних проєктів та безпеку на дорогах. З квітня 2012 по жовтень 2017 року триває фінансований Євросоюзом проєкт «Підтримка впровадження Транспортної стратегії України» з бюджетом близько 3,5 млн. євро.

Проєкти і програми ЄС в Україні: http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/projects/list_of_projects/projects_en.htm

ОСВІТНІ ПРОГРАМИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Європейський Союз вважає освіту та професійне навчання життєво важливими для розвитку сучасного суспільства й економіки. Тому він сприяє налагодженню між країнами освітньої співпраці та обміну знаннями.

19 червня 1999 року міністри освіти 29 європейських країн підписали Болонську декларацію. Нею було започатковано так званий Болонський процес, націлений на створення європейського простору вищої освіти. Це загальноєвропейська стратегія, метою якої є забезпечення широкого доступу до якісної вищої освіти, базованої на принципах демократії та незалежності університетів, їхньої наукової і дослідницької самостійності. Болонський процес також сприяє активізації мобільності студентів і науково-педагогічних кадрів, підготовці молоді до активного життя в демократичному суспільстві, закладенні підвалин для професійної кар'єри й особистісного розвитку.

Болонський процес зосереджується на трьох елементах: 1) переході вищих навчальних закладів на триступеневу структуру (бакалавр – магістр – доктор); 2) забезпеченні якості вищої освіти, зокрема створенні незалежних агенцій, що стежать за цим у країнах-учасниках і 3) визнанні кваліфікацій, здобутих студентами в різних вищих навчальних закладах держав-членів Європейського Союзу, та періодів навчання.

Нині до Болонського процесу залучено 47 держав. Національний університет «Києво-Могилянська академія» став 2011 року першим українським вищим навчальним закладом, який пропонує кваліфікацію доктора наук відповідно до критеріїв Болонського процесу.

Багато уваги освіті приділено в ухваленій у березні 2010 року стратегії ЄС «Європа 2020».

Зокрема, одним із трьох пріоритетів Євросоюзу і рушійною силою зростання названо «розумний розвиток». Досягти його держави-члени мають намір через сприяння поширенню знань, інноваціям, освіті та цифровому суспільству.

Більше інформації: http://ec.europa.eu/education/index_en.htm

ПРОГРАМИ ЄС У СФЕРІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Українські вищі навчальні заклади, студенти та науковці активно використовують можливості співробітництва з ЄС у освітній сфері. Протягом багатьох років вони брали участь в таких програмах як Еразмус Мундус, Темпус, Жан Моне.

Із 2014 року ЄС зібрав сім існуючих міжнародних програм вищої освіти в єдину узгоджену структуру **Erasmus+**. Програма охоплює всі сектори – освіту, підготовку та молодіжну політику, спорт. Програма стала простішою – зменшено кількість конкурсів та напрямів, спрощено фінансовий менеджмент. Водночас суттєво збільшено бюджет, який поширюється на всі сектори, уможливлено додаткове фінансування від інструментів зовнішніх дій на підтримку міжнародного виміру вищої освіти.

У жовтні 2014 року було оголошено перші конкурси Erasmus+, які покривають наступні напрямки програми, відкриті для участі навчальних закладів з України: «Ступенева мобільність», «Кредитна мобільність», «Розвиток потенціалу вищої освіти», «Альянси знань», «Стратегічні партнерства» і «Жан Моне».

1. За напрямком «Кредитна мобільність» передбачено співпрацю для взаємного обміну студентами та викладачами і адміністративним персоналом на основі укладання двосторонніх міжінституційних договорів між вищими навчальними закладами країн-членів програми та країн-партнерів.

2. В рамках напрямку «Ступенева мобільність» університет може увійти до консорціуму вищих навчальних закладів, що пропонує Спільну навчальну програму на отримання ступеню магістра. Ці високоякісні програми обираються Європейською Комісією в рамках щорічного конкурсу. Усі члени консорціуму розробляють і пропонують навчальну програму разом, а студенти навчаються або проводять дослідження принаймні у двох з цих закладів. Таким чином, заклад братиме участь у викладанні курсів та відборі й розміщенні студентів. Наприкінці навчання консорціум надає спільний або подвійний/багатосторонній диплом.

Представництво Європейського Союзу в Україні: 101, вул. Володимирська, Київ, 01033, Україна
тел. (+38 044) 390-80-10; факс (+38 044) 390-80-15; веб-сайт: <http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/>
e-mail: delegation-ukraine@eeas.europa.eu, delegation-ukraine-press@eeas.europa.eu (відділ преси та інформації)
Facebook: <http://www.facebook.com/EUDelegationUkraine>; Twitter: <http://twitter.com/EUDelegationUA>

3. За напрямком «Розвиток потенціалу вищої освіти» (колишня програма Темпус) вищі навчальні заклади та інші організації з країни-члена програми чи партнера програми можуть ініціювати та/чи взяти участь у спільних проєктах розвитку потенціалу вищої освіти, які розробляє і виконує консорціум університетів з країн-членів програми Еразмус+ з одного боку та країни-партнери – з іншого.

4. У рамках напрямків «Стратегічне партнерство» і «Альянси знань» навчальні заклади чи інші установи з України можуть доєднатись як партнер до консорціумів організацій з країн-членів програми Еразмус+, що мають наметі поширення інновацій між вищою освітою, підприємствами та ширшим соціально-економічним середовищем в рамках альянсу знань чи стратегічного партнерства. Ці ініціативи сприяють підприємництву та підприємницькій компетентності студентів, викладачів та працівників компаній, створюють нові, інноваційні та мультидисциплінарні підходи до викладання та навчання з широким колом учасників, покращують обмін знаннями, їх потік і створення.

5. Завданням напрямку «Жан Моне» є сприяння поширенню та популяризації європейських студій. Для вищих навчальних закладів і асоціацій європейських студій з України передбачено участь у наступних конкурсах: викладання й дослідження (кафедри, модулі та центри досконалості); дебати між представниками науково-педагогічних кіл та академічні обміни (мережі та проєкти); підтримка діяльності організацій та асоціацій, що спеціалізуються на поширенні європейських цінностей, ідей Об'єднаної Європи.

Задля розвитку співпраці молодіжних організацій з України відкрито також нові можливості в рамках програми Еразмус+ у напрямку «Молодь».

Більше інформації: <http://www.erasmusplus.org.ua>

Різноманітну інформацію про Євросоюз та його відносини з Україною можна отримати в Інформаційних центрах ЄС. Станом на початок 2015 року їх нараховувалося дев'ятнадцять:

- Національна академія державного управління при Президентіві України
20, вул. Е. Потьє, м. Київ, 03057; 4-й поверх, ауд. 401
тел.: (+38-093) 987-80-08; e-mail: eintegr@i.ua
- Східноєвропейський національний університет ім. Лесі Українки
30 А, вул. Винниченка, м. Луцьк, 43021; бібліотека СНУ
тел./факс (0332) 24-40-38; e-mail: aboyar@rambler.ru
- Інститут міжнародних відносин Київського національного університету ім. Т. Шевченка
36/1, вул. Мельникова, м. Київ, 04119; 1-й поверх, бібліотека;
тел.: (044) 481-44-11, 481-44-42; e-mail: eui.iir@gmail.com
- Севастопольський національний технічний університет
29, вул. Університетська, м. Севастополь, 99053; бібліотека,
кім. 403; тел. (0692) 43-50-57; e-mail: library@sevgtu.sebastopol.ua
- Інститут міжнародних відносин Національного авіаційного університету
4, пр. Відрадий, м. Київ, 03061; корп. 7, кім. 204
тел. (044) 406-77-66; e-mail: imv@nau.edu.ua
- Одеський національний економічний університет
8, вул. Преображенська, м. Одеса, 65082; наукова бібліотека
тел. (048) 723-03-78; моб. (+38-067) 482-73-76
e-mail: iceu@oneu.edu.ua
- Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара
8, вул. Козакова, м. Дніпропетровськ, 49050; бібліотека;
тел.: (056) 374-98-31, 776-82-96; e-mail: librarydnu@gmail.com
- Білоцерківський національний аграрний університет
8/1, пл. Соборна, м. Біла Церква, 9100; головний корпус,
наукова бібліотека
тел. (04563) 3-11-68; моб. (+38-098) 270-43-54
e-mail: andrej.bilan@mail.ru, gulajpole@ukr.net
- Тернопільський національний економічний університет
11, вул. Львівська, м. Тернопіль, 46020; корп. 1, бібліотека
тел. (0352) 47-50-63; e-mail: presa@tane.edu.ua
- Вінницький національний технічний університет
95, Хмельницьке шосе, м. Вінниця, 21021; головний корпус,
кім. 104; тел. моб. (+38-093) 313-40-04; e-mail: vinncei@gmail.com
- Херсонський державний університет
2, вул. 40 років Жовтня, м. Херсон, 73000; тел. (0552) 32-67-41
факс (0552) 32-67-85, 32-11-29; e-mail: AKulik@ksu.ks.ua,
spivakovska@ksu.ks.ua
- Донецький національний університет
24, вул. Університетська, м. Донецьк, 83001; наукова бібліотека,
кімн. 103 тел. (062) 302-92-73; моб. (+38-050) 278-53-54
e-mail: ihor.todorov@gmail.com; shtukarin@donnu.edu.ua
- Українська академія банківської справи НБУ
9/1, вул. Покровська, м. Суми, 40000; наукова бібліотека, кім. 218
тел. (0542) 66-51-06; моб. (+38-097) 335-77-25
факс (0542) 66-51-07; e-mail: petryna@uabs.edu.ua
- Прикарпатський національний університет ім. Василя Стефаника
1, вул. Чорновола, Івано-Франківськ, 76000
Інститут історії, політології і міжнародних відносин
тел. моб. (+38-067) 650-96-58
e-mail: natali.marchuk@gmail.com, eui@pu.if.ua
- Чернівецький національний університет ім. Юрія Федьковича
23, вул. Лесі Українки, м. Чернівці, 58000; 2-й поверх, бібліотека
тел. (0372) 58-47-68; e-mail: eui@chnu.edu.ua
- Чорноморський державний університет ім. Петра Могили
10, вул. 68-ти Десантників, Миколаїв, 54003; ауд. 305
тел. (0512) 46-41-24, моб. (+38-050) 546-56-04
e-mail: mykhaylo.bagmet@gmail.com
- Харківський національний економічний університет
9 А, пр. Леніна, м. Харків, 61001
науково-бібліотечний корпус, ауд. 309
тел.: (057) 702-11-14 (попросити з'єднати 211), 702-07-19
e-mail: romashka260168@gmail.com, library@ksue.edu.ua
- Львівський Національний університет ім. Івана Франка
19, вул. Січових стрільців, м. Львів, 79602
факультет міжнародних відносин, к. 202; тел. (032) 239-46-56
моб. (+38-067) 968-27-94, (+38-096) 920-29-08
факс (032) 272-79-73; e-mail: eui.lviv@gmail.com
- Таврійський національний університет ім. Вернадського
4, просп. Вернадського, м. Сімферополь, 95007
наукова бібліотека, корпус Б
тел. (066) 507-10-28; e-mail: library@crimea.edu

Європейський Союз

**ПРЕДСТАВНИЦТВО
ЄВРОПЕЙСЬКОГО
СОЮЗУ
В УКРАЇНІ**

Київ: Представництво ЄС в Україні, 2015

ISBN 978-92-9238-231-5

doi: 10.2871/28066

© Європейський Союз, 2015

Друк з дозволу Представництва ЄС в Україні
Друк: ТОВ «Август Трейд»
2015

Надруковано в Україні

Європейський Союз

doi: 10.2871/28066

ISBN 978-92-9238-231-5

9 789292 382315

ПРЕДСТАВНИЦТВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ В УКРАЇНІ

101, вул. Володимирська, м. Київ, 01033 Україна

тел. +38 044 390-80-10, факс +38 044 390-80-15

e-mail: delegations-ukraine@eeas.europa.eu

delegations-ukraine-press@eeas.europa.eu (відділ преси та інформації)

<http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine>

<http://europa.eu>

Twitter: <http://twitter.com/EUDelegationUA>

Facebook: <http://www.facebook.com/EUDelegationUkraine>

EUROPEAN UNION